

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 8373/23

לפני :
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט א' שטיין
כבוד השופט י' כשר

העותרת :
המרכז הרפורמי לדת ומדינה – התנועה ליהדות
מתקדמת בישראל

נ ג ד

המשיבים :
1. שרת התחבורה והבטיחות בדרכים
2. היועצת המשפטית לממשלה
3. רכבת ישראל בע"מ

עתירה למתן צו על-תנאי

בשם העותר :
עו"ד אורי נרוב

פסק-דין

השופט א' שטיין:

1. מבוקשה של עתירה זו הוא כי נוציא מלפנינו צו על-תנאי המופנה אל המשיבים אשר יורה להם לבוא וליתן טעם מדוע לא תופעל רכבת ישראל בכל ימות השבוע, לרבות בשבתות ובמועדים. בהקשר זה מבקש העותר כי נקיים דיון דחוף בעתירתו עקב מצב החירום בו מצויה מדינת ישראל מיום 7.10.2023.

2. בעתירתו טוען העותר כי הצורך הקיים גם בשגרה בהפעלת קווי הרכבת בימי המנוחה והחגים הועצם בכמה מונים בעת האחרונה. זאת, לעמדתו, בשל צרכיהם של משרתי הצבא – סדיר ומילואים – הנדרשים להתנייד בשבתות, וכן לאור הצורך לסייע לציבור רחב של אזרחים אשר נדרשו להתפנות מבתיים ונסמכים ביתר שאת על התחבורה הציבורית.

3. עוד מסביר העותר כי ביום 13.10.2023, ובעקבות מצב החירום הנוכחי, אישר משרד התחבורה את הפעלת התחבורה הציבורית לאורך סופי השבוע, אולם ביום 9.11.2023 הודיע על הפסקת פעילות כאמור, בציינו כי:

”בהערכת מצב שהתקיימה היום ובעקבות הודעת ראש מערך ההיסעים במשרד הביטחון למשרד התחבורה ובה הבהיר כי אין צורך בהפעלת תחבורה ציבורית בסופי השבוע, וכי משרד הביטחון הוא האחראי להיסעים לחיילים, הוחלט כי התחבורה הציבורית לא תופעל בסופי שבוע עד להחלטה אחרת בהתאם להערכות מצב ולצרכי הביטחון” (להלן: החלטת משרד התחבורה מיום 9.11.2023).

4. לטענת העותר, אי-הפעלת קווי הרכבת בימי החג והמנוחה – בעת הנוכחית ובכלל – מתבצעת בחוסר סמכות, מתוך שיקולים זרים ותוך פגיעה קשה בזכויות יסוד חוקתיות לכבוד, לשוויון, ולחופש מדת – והכל באופן אשר אינו עומד בתנאי פסקת ההגבלה של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

5. לאור עמדתו זו פנה העותר ביום 12.11.2023 אל המשיבה 1 – חברת הכנסת מירי רגב, שרת התחבורה והבטיחות בדרכים – ופרש בפניה את טענותיו. עוד באותו יום קיבל העותר מענה כללי אשר אישר את קבלת פנייתו. במענה זה צוין כי ”הפנייה הועברה לבדיקה והתייחסות הגורמים הרלוונטיים במשרד התחבורה” וכי הוא יעודכן עם סיום הבדיקה. ביום 14.11.2023 פנה העותר בשנית אל המשיבה 1 וחזר על טענותיו. עוד באותו יום קיבל מענה ממשרדי המשיבה 1 המאשר את קבלת פנייתו.

6. ביום 23.11.2023 הגיש העותר את עתירתו דכאן.

7. דין העתירה להידחות על הסף אף מבלי לבקש את תגובת המשיבים זאת מחמת אי-מיצוי הליכים.

8. על-מנת לעמוד בדרישת הסף למיצוי הליכים אין די בפנייה אל הרשות. על העותר היה להמתין טרם פנייתו לבית משפט זה – זאת, על-מנת ליתן למשיבים שהות מספקת לשקילת הבקשה ולמתן מענה (ראו, מני רבים: בג”ץ 5673/22 אברהם יצחק בע”מ נ’ שר הבינוי והשיכון (29.08.2022) והאסמכתאות שם; בג”ץ 1822/21 מוסקוביץ נ’ שר הביטחון (21.03.2021); בג”ץ 826/20 ארגון LEAD מנהיגות – פיתוח מנהיגות צעירה בישראל נ’ שר המשפטים, פסקה 3 (19.2.2020)). העותר בחר שלא לעשות כן כי אצה לו

הדרך – ברם, הדרישות המוקדמות להגשת עתירות לבג"ץ אינן בגדר "תכנית כבקשתך". ברי הוא, כי ציפיית העותר לכך שהמשיבים ישיבו לפנייתו תוך ימים בודדים אינה מתקבלת על הדעת. כך בימי שיגרה, וכך הוא בוודאי בימי החירום הלאומי דהאידנא. ממילא לא מצאתי בטענות המועלות בעתירה כל דחיפות אשר יכולה להצדיק מענה בסד זמנים כה צפוף.

9. למען שלמות התמונה, יצוין כי ביום 27.11.2023 נדחתה עתירה המעלה טענות זהות לחלוטין נגד החלטת משרד התחבורה מיום 9.11.2023.

ואלו הדברים אשר נקבעו שם:

"תיאור הדברים שלעיל מלמד כי לא כצעקתה. משרד התחבורה קיים מדי שבוע הערכה מקצועית, במסגרתה נבחנו נתוני הביקוש לשירותי התחבורה הציבורית בסוף השבוע ועלויות ההפעלה, לצד הנסיבות הביטחוניות והצרכים החיוניים, ועל פיהם הוחלט אם יש להפעיל תחבורה ציבורית בסוף השבוע המתקרב, ואם כן – באיזה אופן. בהתאם לכך, ובניגוד לנטען על ידי העותרת, ההחלטה שלא להמשיך בהפעלת התחבורה הציבורית במתכונת חירום בשבת החל מסוף השבוע של 10-11.11 הייתה נטועה היטב בנתונים הרלוונטיים לעניין, ובכלל זה בהיעדר ביקוש מצד מערכת הביטחון והציבור מחד גיסא, ועלויות התפעול הכרוכות בהפעלת מערך זה מאידך גיסא. בתוך כך, מהתכתבות בין משרד התחבורה למשרד הביטחון עלה כי אין דרישה מצד האחרון להפעלת תחבורה ציבורית בשבת (ועמדה דומה הועלתה גם בהתכתבות בין אגף התקציבים במשרד האוצר לאגף התקציבים במשרד הביטחון); ומהנתונים שהוצגו לעיל ניתן ללמוד כי הביקוש לרכבת פחת באופן משמעותי עם הזמן, והביקוש לאוטובוסים, הגם שעלה במידה מסוימת, עמד על שיעור נמוך מאד במונחים אבסולוטיים, באופן שלא מצדיק את עלות התפעול. העותרת, אשר אינה כופרת בסמכותו של משרד התחבורה להחליט אם להורות על הפעלתה של תחבורה ציבורית בסופי שבוע, בשים לב לשיקול הדעת המוקנה לו, לא הניחה תשתית ראייתית מספקת המצביעה על תמונת מצב עובדתית אחרת. במצב דברים זה, פשיטא כי קיומה של המלחמה, כשלעצמה, אינה גוזרת בהכרח את המסקנה כי קיים צורך ביטחוני או אזרחי המחייב את הפעלת התחבורה הציבורית במתכונת חירום בסופי שבוע, בוודאי כאשר הדבר אינו תואם את נתוני הביקוש בשטח. לפיכך, ובהינתן שיקול הדעת הרחב המסור למשרד התחבורה בהפעלת סמכויותיו [...], לא מצאנו כי העתירה שלפנינו מגלה טעם מבורר המצדיק את התערבותנו.

ויובהר, העתירה שלפנינו אינה עוסקת בשאלה העקרונית של הפעלת תחבורה ציבורית בשבת, אלא בשאלה הממוקדת של הפעלתה במתכונת חירום בסוף השבוע לנוכח המצב הביטחוני בו אנו מצויים. בעניין זה השתכנענו כי אין עילה להתערבותנו בהחלטותיהם של המשיבים, וזאת בהינתן התשתית העובדתית שהוצגה כתגובת המשיבים, המלמדת כי המשיבים פועלים בהתאם לשיקולים ענייניים של צורך ועלות – שיקולים שלא נס ליחס גם בתקופות חירום" (ראו: בג"ץ 8223/23 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שרת התחבורה והבטיחות בדרכים, פסקאות 6-7 (27.11.2023); ההפניות הוסרו – א.ש.).

10. לאור כל האמור, דינה של העתירה שלפנינו להידחות על הסף.

11. העתירה נדחת אפוא בזאת; העותר יישאו בהוצאות לטובת אוצר המדינה בסך כולל של 3,000 ש"ח.

ניתן היום, כ' בכסלו התשפ"ד (3.12.2023).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט